

“Werken aan veiligheid, een gedeelde dagelijkse uitdaging.”

© Belga

Algemene Directie Crisiscentrum

Een koudegolf, een treinontsporing of een busongeval: verschillende gebeurtenissen hebben in 2012 beroering veroorzaakt bij de bevolking. Het is voor de burger belangrijk te weten dat de overheden dagelijks actie ondernemen om de veiligheid te garanderen en dat ze bij noodsituaties aanbevelingen meedelen. Om deze uitdagingen samen aan te gaan, moeten overheden en burgers zich voorbereiden. Hen ondersteunen bij hun acties stond centraal in de opdrachten van het Crisiscentrum in 2012.

Het Crisiscentrum waakt 24u/7d over de civiele en politionele veiligheid samen met zijn partners: politie- en inlichtingendiensten, hulp- en interventiediensten, gemeentelijke, provinciale, gewestelijke, nationale en internationale overheden.

Juiste informatie

De burger is de eerste actor op het vlak van zijn veiligheid. Een burger die vooraf over de risico's is geïnformeerd, zal gepast kunnen reageren in een noodsituatie en zo de gevolgen ervan helpen vermijden of beperken.

Om de overheden en burgers die betrokken zijn bij een gebeurtenis, dreiging of noodsituatie, snel en doeltreffend te alarmeren, verzamelt en analyseert de [permanentie van het Crisiscentrum](#) 24u/7d de beschikbare en relevante informatie.

Via het alarmeringskanaal [Early Warning System](#) hebben ondernemingen en overheden 13 meldingen uitgewisseld in 2012, voornamelijk in verband met anarchisme en milieu- of

dierenactivisme. Het Crisiscentrum heeft ook rechtstreeks contact gehad met de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België voor dreigingen uit het anarchistische milieu.

Ook de burger kan zich informeren over evenementen, noodsituaties of acties op (inter)nationaal niveau: de website [crisiscentrum.be](#) kreeg 36.551 bezoekers in 2012, 2.879 abonnees volgen de Twitter-account [@CrisiscenterBE](#) (gecertificeerd sinds 1 december 2012) en 470 fans volgen de Facebook-pagina [CrisiscentreBE](#) waar 117 berichten gepubliceerd werden in 2012.

Bovendien beschikt de burger sinds november 2012 over geactualiseerde informatie over veiligheidsaspecten gelinkt aan de activiteiten van [Seveso-ondernemingen](#). Er is een [informatie-](#)

[campagne](#) gevoerd met de betrokken FOD's, de gewesten, de gouverneurs en de burgemeesters, alsook met [Essenscia](#), de federatie van de chemische industrie en life sciences. Op 1 maand tijd zijn 400.000 [brochures](#) uitgedeeld, is de [tv-spot](#) 7.200 keer bekeken op YouTube en hebben 33.142 bezoekers de website [seveso.be](#) en de [dynamische kaart](#) (om de ondernemingen in de directe omgeving te kennen) geraadpleegd. Om de jongsten te sensibiliseren, is [Seveso The Game](#) gelanceerd in samenwerking met de gemeenschappen. Door verspreiding via sociale media is het spel meer dan 7.500 keer gespeeld.

De burger moet niet alleen geïnformeerd worden over de risico's, maar ook over de [noodplannen](#). Zo zal hij de organisatie en de acties van de overheden beter begrijpen.

Brochure Seveso 2012

Een nieuwe stap in die richting is verwezenlijkt met het **ministerieel besluit van 8 november 2012**: elke betrokken burger kan voortaan een ontwerp van noodplan dat opgesteld is door een provinciegouverneur voor een Seveso-site raadplegen en zijn opmerkingen en advies geven. In 2012 heeft het Crisiscentrum 17 provinciale Seveso-noodplannen geanalyseerd.

“Seveso The Game: een stap in de bewustmaking van jongeren voor risico’s.”

Bij een noodsituatie verwacht iedereen correcte, snelle en duidelijke informatie van de bevoegde overheden. Het doel van het **project BE-Alert** is om alternatieve en aanvullende kanalen te

ontwikkelen naast de al operationele sirenes en sms-berichten om de bevolking te alarmeren. In 2012 werkte 97,62 % van de sirenes correct en zijn 1.159 sms'en gestuurd naar doven en slechthorenden bij tests. Om bij noodsituaties te kunnen antwoorden op specifieke vragen van de betrokken bevolking, hebben 146 burgemeesters en gouverneurs sinds februari 2012 de infrastructuur van het **Contact Center** opgenomen in hun procedures. Het kan immers belangrijk zijn dat er een informatienummer geopend kan worden bij een noodsituatie om te vermijden dat de noodcentrales overstelpt worden met oproepen.

Zich voorbereiden om zich te beschermen

Mensen moeten rekening houden met bepaalde risico's. Om zijn veiligheid en die van zijn gezin te garanderen, kan iedereen zich voorbereiden: een **noodpakket** in huis hebben; weten hoe water, gas en elektriciteit afgesloten kunnen worden; in contact blijven met het gezin; kwetsbare burens helpen bij een noodsituatie.

De overheden die instaan voor het crisisbeheer evalueren de risico's om gepaste noodplannen op te stellen. In een multidisciplinair kader zorgt het Crisiscentrum voor de **nationale noodplannen** en ondersteunt het de burgemeesters en gouverneurs bij de toepassing van hun **lokaal beleid rond noodplanning en crisisbeheer**. Omdat de burgemeester dicht bij de burger staat, speelt hij een essentiële rol in het crisisbeheer. Deze rol werd in 2012 gepreciseerd in een onderzoek dat het Crisiscentrum toevertrouwde aan de Hogeschool Gent en de

Universiteit van Luik. De gevalstudies zullen in 2013 uitmonden in een gids voor de nieuwe burgemeesters.

“Zich voorbereiden is een gedeelde uitdaging.”

In 2012 heeft de elektriciteitsbevoorrading heel wat vragen opgeroepen bij de bevolking en de media. Deze kwestie heeft ook de aandacht getrokken van het Crisiscentrum.

Wat **elektriciteitschaarste** betreft, neemt het Crisiscentrum deel aan de werkzaamheden van de **FOD Economie** en van **Elia**. Het staat in verbinding met zijn crisispartners bij de invoering van de noodprocedures en de nodige mechanismen om de sociaal-economische gevolgen van een elektriciteitschaarste te beheren en de bevolking optimaal te informeren.

De huidige informatiemaatschappij wordt gekenmerkt door een exponentiële groei van nieuwe technologieën. Om de informatica-veiligheid van het land te waarborgen, heeft de ministerraad van 21 december 2012 aan de eerste minister de uitvoering toevertrouwd van de “Nationale cyberveiligheidsstrategie” die mee opgesteld werd door het Crisiscentrum. Deze laatste heeft daartoe in 2012 deelgenomen aan meerdere (inter)nationale cyberveiligheids oefeningen.

Zich voorbereiden vereist immers oefening. Om de werking van de noodplannen en -procedures te testen en te analyseren, organiseren het Crisiscentrum en de gouverneurs en burgemeesters regelmatig **oefeningen**.

In 2012 hebben verschillende oefeningen plaatsgevonden op nationaal niveau, waaronder:

- **4 mei 2012 - Portex**: parallel met het bezoek van internationale waarnemers werd een oefening rond **maritieme veiligheid** georganiseerd in Antwerpen met de bevoegde lokale en nationale overheden. Dit lag aan de basis van een “Drill & Exercise Handbook” dat opgesteld werd door het **Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen** op vraag van de Europese Commissie en dat gebruikt zal worden op Europees niveau.

- **14 mei 2012 - Inondex**: de actoren van het **nationaal noodplan Natuurrampen** hebben deelgenomen aan een oefening die grootschalige overstromingen simuleerde in de provincies Limburg en Luik. Van de mobiliteit tot de veiligheid, van de opvoeding van middelen tot de evacuatie van de slachtoffers, van de nationale coördinatie tot de lokale informatie aan de bevolking: deze oefening heeft het mogelijk gemaakt de operationaliteit van de procedures af te toetsen en de interacties tussen alle actoren te verbeteren.

- **20 en 21 november 2012 - Pégase**: in het kader van deze grootschalige oefening, die gedurende 36 uur een incident in de kerncentrale van Electrabel in Tihange simuleerde, hebben honderden medewerkers van de betrokken overheden en interventiediensten, alsook de uitbater van de site **hun nucleaire noodplannen en -procedures** kunnen testen. Het was een leerrijke oefening om de veiligheid en de informatie aan de bevolking te verbeteren bij een **nucleair risico**: medewerking van **IHECS** en zijn meer dan 150 studenten die burgers en journalisten simuleerden, invoering van een opleidingsmodule

voor de hulpverleners, test van het opvangcentrum met grote capaciteit van Marche-en-Famenne.

Zich voorbereiden om zich te beschermen: daarvoor hebben de overheden nood aan continue opleiding en permanente informatie-uitwisseling. Dat is de opdracht van het **Hoger Instituut voor de Noodplanning (HIN)**, die geactualiseerd werd door het **Koninklijk besluit van 5 december 2011**.

Een **wetenschappelijk comité** dat in 2012 is opgericht, brengt specifieke kennis en benaderingen van het

Pégase 2012, leerrijke oefening voor de nucleaire veiligheid

operationeel personeel en de academische wereld samen. De medewerking aan lesprogramma's rond crisisbeheer en crisiscommunicatie werd voortgezet in samenwerking met verschillende scholen (Campus Vesta, Universiteit van Luik, Katholieke Universiteit Leuven) en de interventiediensten.

De voorbereiding op risico's wordt in België geïntegreerd in de internationale initiatieven ter zake. De risico's zijn immers, net als vele Belgische werknemers, niet aan grenzen gebonden. Het is dan ook essentieel om de bescherming van de bevolking in de grensregio's op coherente wijze

te waarborgen, rekening houdend met de administratieve organisatie en de reacties op noodsituaties die eigen zijn aan elk land.

Sinds 1 januari 2012 heeft België een nieuw **Benelux-verdrag** met Nederland en Luxemburg. Het crisisbeheer is erin geformaliseerd. Samenwerkingsprocedures bij een nucleair ongeval, waaronder de informatie-uitwisseling, konden getest worden tijdens de oefening Pégase. Bovendien hebben de Franse en Belgische minister van Binnenlandse Zaken op 5 september 2012 deze grensoverschrijdende samenwerking rond crisisbeheer besproken.

De Europese Unie neemt zelf ook actief deel aan de niet-politionele veiligheid, met name via initiatieven om de preventie van risico's in elk land aan te moedigen. In 2012 heeft het Crisiscentrum meegewerkt aan Europese projecten rond de evaluatie van risico's.

De **Richtlijn Seveso III** van 4 juli 2012 is een concreet voorbeeld van de Europese betrokkenheid bij de veiligheid en de informatie aan de bevolking. In juni 2015 treden nieuwe vereisten in werking om grote ongevallen met gevaarlijke chemische producten te voorkomen en beter te beheren: etikettering en verpakking

van de substanties en mengsels, betere toegang van het publiek tot de milieu-informatie en grotere deelname van het publiek aan het beslissingsproces. Het Crisiscentrum werkt mee aan de omzetting van deze richtlijn naar Belgisch recht met zijn partners van het [samenwerkingsakkoord](#).

De veiligheid van de bevolking ten opzichte van de nucleaire en Seveso-risico's wordt gefinancierd door fondsen die gevoed worden door de ondernemingen van de betrokken sectoren. Het Crisiscentrum beheert deze fondsen waarmee in 2012 de Seveso-informatiecampagne, de verbetering van het netwerk van de alarmeringssirenes, de aankoop van materieel voor de interventiediensten, de huur van blusmaterieel en de controle van de Seveso-noodplanningszones gefinancierd konden worden.

Werken aan de veiligheid van iedereen

Veiligheid is een permanente uitdaging, zowel voor de overheden als voor de burger. Of het nu gaat om manifestaties, sport- of andere populaire evenementen, tragische ongevallen of andere onvoorzienbare noodsituaties: de burger moet weten hoe zo goed mogelijk te handelen voor zijn veiligheid.

Het Crisiscentrum zorgt dagelijks voor de coördinatie van de veiligheid van [grootschalige evenementen](#) die een grote impact kunnen hebben op de openbare orde en de veiligheid van de bevolking.

De 75 rally's van 2012 zijn hier een voorbeeld van. Via een [praktijk-](#)

[gerichte brochure](#) die in juni 2012 verspreid werd, wil de [Rallycommissie](#) openbare en private actoren helpen om samen de best mogelijke preventieve voorzieningen op te zetten. Die brochure bevat aanbevelingen, zoals:

- veralgemening van een zone van 10 meter aan weerskanten van de weg die verboden is voor het publiek;
- omkadering door opgeleid en voldoende kwaliteitsvol personeel;
- verhoogde sensibilisering van het publiek voor de gevaren die eigen zijn aan rally's.

Brochure Rally 2012

De veiligheid wordt dagelijks gegarandeerd met respect voor ieders vrijheden. Niettemin veroorzaakt de Belgische maatschappij, zoals elke democratie, elke aanzet tot haat en geweld. 2012 is niet gespaard gebleven: incidenten aan de ambassade van Syrië, een aanslag tegen een moskee, rellen naar aanleiding van haatberichten op het internet of het online verspreiden van een polemische film.

Naargelang van de evaluatie van de dreiging door het Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse (OCAD), heeft het Crisiscentrum er voor ieders veiligheid over gewaakt de gepaste maatregelen voor de handhaving van de openbare orde te treffen.

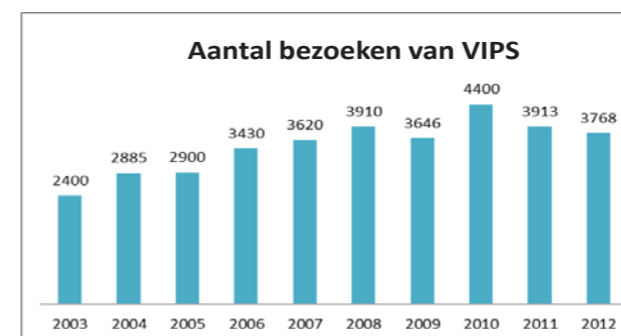
De 1.149 manifestaties die het Crisiscentrum in 2012 heeft opgevolgd, tonen aan dat in België de vrijheid om te manifesteren verenigbaar is met de ordehandhaving en de veiligheid. Het Crisiscentrum heeft eveneens de veiligheid verzekerd van 3.768 [vips](#) die tijdens hun bezoek beschermd werden en van 28 [personen die bedreigd werden](#) bij de uitoefening van hun functie. Dit is enkel mogelijk dankzij een nauwe samenwerking tussen [alle betrokken Belgische \(en Europese\) overheden en diensten](#).

Bepaalde plaatsen vereisen eveneens bijzondere aandacht. Als Europees contactpunt en nationaal coördinator behoort de [bescherming van kritieke infrastructuren](#) toe aan het Crisiscentrum. In 2012 heeft het Crisiscentrum actief deelgenomen aan de werkzaamheden binnen de Europese Commissie om de richtlijn van [8 december 2008](#) te herzien. Het heeft ook de sectoriële overheden bedoeld door de [wet van 1 juli 2011](#) ondersteund bij hun opdracht om de kritieke infrastructuren van hun sector te identificeren.

“Een menselijk crisis-beheer bij drama's in het hele land.”

2012 is helaas niet gespaard gebleven van noodsituaties. Het menselijk beheer van deze situaties stond centraal bij de acties van de vele betrokken overheden:

- [1 februari 2012 - koudegolf](#): er werd een nationale coördinatie opgezet om dringend nachtopvangplaatsen te vinden voor honderden personen zonder onderdak. Vermijden dat wie dan ook buiten moest slapen, was het enige solidaire en menselijke

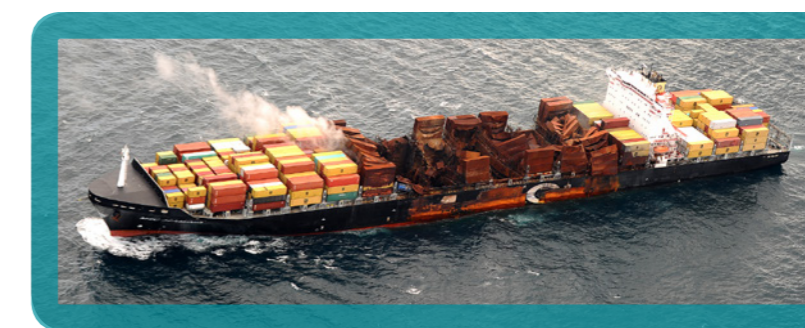
doel van de openbare en private overheden en partners, in het bijzonder de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie, de vereniging SAMU Social, het OCMW en de Stad Brussel, het Rode Kruis en de verenigingen op het terrein.

- [13 maart 2012 - busongeval in Sierre](#): een bus die kinderen en hun leraars terugbracht van een schoolreis in Zwitserland kreeg een zwaar verkeersongeval. De trieste balans van 28 doden en 24 gewonden heeft de Belgische bevolking diep getroffen. In het Crisiscentrum werd een coördinatie opgezet om een gezamenlijke repatriëring en ceremonieën met respect voor de slachtoffers en hun naasten te organiseren. Er werd samengewerkt en informatie uitgewisseld met Buitenlandse Zaken, Defensie en Volksgezondheid, maar ook met de gemeenten Lommel en Heverlee.

- [12 mei 2012 - treinongeval in Godinne](#): 2 goederentreinen, waarvan 1 chemische producten en ontvlambare stoffen vervoerde, botsten op elkaar in het station van Godinne. Er vielen 2 lichtgewonden. Bijna 500 personen werden geëvacueerd. 6 dagen lang beheerde de gemeente Yvoir deze noodsituatie. Ter [ondersteuning van de lokale overheid](#) heeft het Crisiscentrum de gemeente geadviseerd over de informatie aan de bevolking.

- [5 september 2012 - doortocht van de MSC Flaminia](#): in de Atlantische Oceaan brak brand uit op het Duitse containerschip MSC Flaminia, dat 2.876 containers vervoerde, waarvan er 151 giftige stoffen bevatte. Later voer het schip door de Belgische territoriale wateren richting Duitsland. Om de doortocht van de Flaminia te vergemakkelijken en deze goed te kunnen opvolgen, werd het [Noodplan Noordzee](#) preventief geactiveerd. De gouverneur van West-Vlaanderen nam de coördinatie waar, in samenwerking met de partners van de [Belgische kustwacht](#) en in overleg met de Engelse, Franse, Nederlandse en Duitse kustwacht.

Al deze gebeurtenissen tonen de essentiële rol aan van het Crisiscentrum als nationale coördinator. Centraal bij de dagelijkse acties van het Crisiscentrum staan het beheer en de uitwisseling van informatie, die van vitaal belang zijn voor z'n partners.

MSC Flaminia

Dankzij overleg onder zijn coördinatie kan een optimaal beheer van de gebeurtenissen en noodsituaties verzekerd worden in een globale optiek van veiligheid voor iedereen.

Om zijn opdrachten te kunnen uitvoeren, beschikt het Crisiscentrum over een infrastructuur die 24u/7d beschikbaar is. Als blijkt van een verhoogde veiligheid voor de burgers, zijn de overheden via het [REGETEL-netwerk](#) continu bereikbaar om hun acties beter te coördineren. Dit alternatief spraakcommunicatie- en gegevenssysteem is versterkt in 2012: bijkomende aansluitingen voor de Communicatie- en Informatiecentra van de federale politie en de geleidelijke overstap van het federaal netwerk naar de Voice over IP-technologie.

Tot slot ontwikkelt en test het Crisiscentrum de middelen die onmisbaar zijn voor het crisisbeheer, zowel voor zijn eigen noden als om zijn partners te helpen. In 2012 is de nadruk gelegd op de [cartografie](#) van de Seveso-zones (waaronder een specifieke toepassing voor de informatiecampagne aan de bevolking) en de risicozones voor natuurbranden, alsook op de ontwikkeling van een toepassing om de informatiestroom te vergemakkelijken in het kader van het nationaal nucleair noodplan.